

GEMEENTE SCHERPENZEEL

MEMO

2023-58

datum : 24 oktober 2023

aan : de raad

van : het college van burgemeester en wethouders

onderwerp : Prioriteitstelling Omgevingswet en Wkb

bijlage(n) : -

College geeft prioriteit aan de Omgevingswet en de Wkb

Het college heeft besloten om de laatste maanden van dit jaar prioriteit en eerste kwartaal van 2024 te geven aan de werkzaamheden die nodig zijn voordat de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (Wkb) per 1 januari 2024 van kracht wordt. Het gevolg daarvan is dat voor andere werkzaamheden de pauzeknop wordt ingedrukt. Concreet betekent dit dat er tot 1 april 2024 geen nieuwe principeverzoeken in behandeling worden genomen en andere werkzaamheden worden getemporiseerd. Na het eerste kwartaal 2024 pakken we deze werkzaamheden weer geleidelijk op. Werkzaamheden die in een ver gevorderd stadium zijn, wikkelen we nog wel af.

Op deze manier spant het college zich in om de dienstverlening zo goed als mogelijk op peil te houden voor de periode na de inwerkingtreding van de Omgevingswet en Wkb.

Op 1 januari 2024 gaat de Omgevingswet in en de Wkb

De Omgevingswet kent een lange weg van voorbereidingen door heel veel verschillende partijen. Pas afgelopen zomer is na verschillende malen van uitstel door een Koninklijk Besluit definitief groen licht gegeven voor de inwerkingtreding van deze wet op 1 januari 2024.

Naast de Omgevingswet gaat de Wet kwaliteitsborging (Wkb) in. De minister van BZK en de VNG hebben aangegeven dat naar verwachting vanaf 1 januari 2024 de Wkb stapsgewijs ingaat. Het publiekrechtelijk deel van de Wkb voor het bouwen gaat alleen voor nieuwbouw gelden per 1 januari 2024 en pas zes maanden later voor verbouwingen. De Eerste Kamer debatteert hier nog over eind oktober.

Implementatie Omgevingswet en Wkb is een complexe opgave

GEMEENTE SCHERPENZEEL

De Omgevingswet en Wkb worden beschouwd als 1 van de grootste wetgevingsoperaties ooit. Deze mate van complexiteit is een uitdaging voor alle betrokken overheden. Het raakt namelijk veel verschillende zaken: inhoud, instrumenten, processen, dienstverlening, informatievoorziening, ketensamenwerking, menskracht.

Scherpenzeel bereidt zich al langere tijd voor, maar is er nog niet klaar voor

Op 11 september is aan de hand van een "stresstest" Omgevingswet en Wkb bepaald waar Scherpenzeel in de voorbereidingen staat. Dit is gedaan in samenwerking met de VNG en de OddV, waarvoor we als Scherpenzeel zelf het initiatief hebben genomen. Uit deze test blijkt dat we er nog niet klaar voor zijn. Op onderdelen wel, maar dat is vooral doordat de OddV, voor ons dé samenwerkingspartner op het gebied van bouwen en milieu, behoorlijk goed gesteld staat. Een deel van de primaire dienstverlening is daarmee via de OddV gewaarborgd. Voor het deel van de primaire dienstverlening waar Scherpenzeel voor aan de lat staat, zijn we nog niet klaar. Naar beoordeling van de VNG worden wij op basis van de uitkomsten van de stresstest getypeerd als middenmotor. We presteren niet heel slecht, maar we zijn er zeker nog niet.

Wel hechten wij er aan op te merken dat door de inzet van enkele medewerkers ook de afgelopen tijd veel werk is verzet. Gezien het stopzetten van de herindeling met Barneveld en de consequenties die dat had op de ambtelijke organisatie qua verloop van medewerkers kwam het werk op een klein aantal medewerkers aan (die soms ook nog wisselde en in ieder geval te maken hadden met steeds nieuwe (tijdelijke) collega's). Wij waarderen het dat de medewerkers in dat licht nog zoveel voorbereidingen hebben getroffen.

Een tandje bijzetten voor de dienstverlening in de (nabije) toekomst

We moeten de komende maanden dus een tandje bijzetten op een aantal cruciale onderdelen voor onze toekomstige dienstverlening. Dit betreft het kunnen wijzigen van een omgevingsplan, het in een strakke termijn van 8 weken kunnen afwikkelen van een Bopa (buitenplanse omgevingsplanactiviteit) en het kunnen bespreken van initiatieven in een vooroverleg (intake- en omgevingstafel). Ook het goed te woord kunnen staan van initiatiefnemers met verschillende vragen is hier onderdeel van. We verwachten ook veel verschillende vragen, omdat deze wet en het werken daarmee voor iedereen nieuw is.

We gaan het wel klaarspelen, maar daar is echt prioriteitstelling voor nodig

Voor de voorbereidingen die echt nog nodig zijn voor de datum van inwerkingtreding, is prioriteitstelling in de werkzaamheden nodig. Het college heeft daartoe besloten op 24 oktober 2023. Dit betekent dat de werkzaamheden voor de Omgevingswet en de Wkb voorrang krijgen op andere werkzaamheden. De andere werkzaamheden worden weer geleidelijk opgepakt in de eerste maanden van 2024.

Een dergelijke prioriteitstelling voor de Omgevingswet en Wkb is niet uniek

Er zijn ook andere gemeenten die prioriteiten stellen of eerder hebben gesteld voor de Omgevingswet en Wkb. We zijn niet de enige die bijvoorbeeld een stop instellen voor het in behandeling nemen van principeverzoeken. Er zijn ook gemeenten die gestopt zijn met het in behandeling nemen van bestemmingsplannen. De gemeente Culemborg is daar een voorbeeld van.

GEMEENTE SCHERPENZEEL

We houden rekening met een periode van vallen en opstaan

Hoe goed we ook de laatste maanden nog inzetten voor de benodigde werkzaamheden voor de Omgevingswet en Wkb, het zal na 1 januari 2024 een periode zijn van vallen en opstaan. Dat is overigens voor iedere gemeente het geval, is de verwachting. Niet alleen vanwege de inhoudelijke materie en de aanpassingen in processen, maar ook vanwege het digitale stelsel. Het niet goed functioneren van het digitale stelsel is ook een belangrijke reden geweest van uitstel, keer op keer.

De dienstverlening staat ondanks onze voorbereidingen onder druk door een instabiel digitaal stelsel

Ook nu krijgen we geregeld berichten van experts dat het digitaal stelsel instabiel is en niet doet wat het zou moeten doen. Dit zijn ook onze ervaringen in het testen van plannen in de oefenomgeving. Door deze instabiliteit voorzien we een dip in de dienstverlening. Als gemeente kunnen we daar weinig invloed op uitoefenen, omdat de ontwerpprincipes voor het digitaal stelsel bedacht zijn en uitgewerkt worden op landelijk niveau. Daar waar we wel invloed op uit kunnen oefenen, pakken we uiteraard op. Alleen of in samenwerking met anderen. Daar zijn ook afspraken over gemaakt, waaronder in de regio.

Dat we er nu nog niet klaar voor zijn, komt door een complex aan factoren

Een complex aan factoren maakt dat we staan waar we nu staan. Deze opgave vraagt van een organisatie het leveren van regulier werk en het gelijktijdig zichzelf klaarstomen voor een hele nieuwe werkpraktijk. Hier heb je kennis, expertise en een zekere mate van een stabiele organisatie nodig. De afgelopen periode heeft juist een wissel getrokken op de organisatie, omdat het perspectief was het samengaan met een buurgemeente, waardoor er personeel verloop is geweest. Daarbij is de krapte op de arbeidsmarkt een uitdaging, waarbij het mondjesmaat lukt om voor deze opgave cruciale vacatures in te vullen. Specifieke kennis voor deze opgave blijkt sowieso schaars te zijn.

De ingezette organisatieontwikkeling maakt prioriteitstelling ook mogelijk en helpt juist de dienstverlening

Het helpt enorm dat we de laatste periode stappen hebben gezet in de organisatieontwikkeling: in het invullen van posities in het management, in de wijziging van de organisatiestructuur en het investeren in opgavengericht werken. We zijn daardoor nu meer dan in de afgelopen periode in staat om vanuit overzicht in het werk en het inzicht in wat er nodig is voor de Omgevingswet en de Wkb met een weloverwogen besluit te komen. Een besluit dat helpt om te doen wat we nog moeten doen voor de Omgevingswet en Wkb, zodat we ook per 1 januari 2024 een werkbare dienstverlening kunnen blijven leveren.

Klankbordgroep raad Omgevingswet nauw betrekken in de laatste voorbereidingen dit jaar

We zijn gewend om ook in verbinding met de klankbordgroep raad de benodigde voorbereidingen te treffen. Ook in deze fase vinden we het belangrijk om te verbinden met de klankbordgroep raad. We doen hiermee de oproep aan de klankbordgroep raad om eind dit jaar te spreken over de stand van zaken van dat moment.

Tot slot

Wij zijn niet blij dat we een besluit als deze hebben moeten nemen, Helaas is dit

GEMEENTE SCHERPENZEEL

nodig. Door dit besluit laten wij wel zien dat we een zelfbewuste gemeente zijn die doet wat nodig om op een goede manier landelijke wetgeving wat voor ons bepaald wordt te kunnen implementeren.